

Handläggare
Ted Sandqvist
Telefon: 08-508 33 903

Till
Utbildningsnämnden
2014-09-25

Rätt till bidrag för studier vid svensk skola i utlandet.

Ansökan från enskild om att få bidrag i form av skolpeng för studier vid svenska skola i utlandet.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden avslår ansökan från vårdnadshavarna för N.N. om att skolpeng ska föras över till Svenska Skolan i London.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Anders Carstorp
Utbildningsdirektör

Lena Holmdahl
Avdelningschef

Håkan Edman
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Vårdnadshavarna till N.N. har ansökt om att bidrag i form av skolpeng ska få följa med vid studier i utlandet vid svensk skola under två terminer.

Förvaltningen hänvisar till ett tidigare ställningstagande som den tidigare skolstyrelsen beslutat om samt till de regleringar som gäller i skollagen samt kommunallagen. Förvaltningen anser att bidrag inte ska utgå.

Ärendet

Utbildningsförvaltningen har, från vårdnadshavarna till N.N., fått en ansökan om att bidrag i form av skolpeng ska få följa med vid studier i utlandet vid svensk skola under två terminer. Ansökan aktualiserar om det finns en skyldighet eller möjlighet för kommunen att utbetala sådant bidrag (se bilaga 1).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med ledningsstaben.

Förvaltningens synpunkter

Svenska skolor i utlandet

Allmänt

Svenska staten stödjer utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Syftet är att främja svenska samhällsintressen till exempel genom att underlätta för svenska företag och organisationer vid rekrytering av personal med barn och ungdomar i skolåldern. De svenska utlandsskolorna drivs av enskilda styrelser i respektive land och syftet är att erbjuda en undervisning som motsvarar den i Sverige utifrån den svenska skolans styrdokument.

Statsbidrag

För att verka som en svensk utlandsskola enligt förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar krävs ett beslut om rätten att få statsbidrag för verksamheten. Ett sådant beslut fattas, beroende på årskurs eller skolform, av Skolverket eller regeringen. För att få statsbidrag krävs det att skolan är likvärdig och jämförbar med skolan i Sverige. Därutöver krävs exempelvis att minst en förälder ska tjänstgöra vid en svensk eller internationell organisation, vid ett svenskt företag eller vara sysselsatt med kulturell verksamhet som familjens försörjning är beroende av. Skolor som får statsbidrag granskas av Statens Skolinspektion på samma sätt som skolor i Sverige.

Med rätten till statsbidrag följer också rätten att sätta betyg enligt svensk lagstiftning. Skolan får också ta ut elevavgifter för utbildningen om de är skäligen med hänsyn till skolans kostnader för verksamheten och det statsbidrag som lämnas, förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten.

Svenska skolan i London

Svenska skolan i London verkar som en svensk utlandsskola enligt förordningen om statsbidrag till utbildning av utlands-svenska barn och ungdomar.

Rätten till utbildning och skolplikt

Av 7 kap. 3 § skollagen (2010:800) föreskrivs att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt att kostnadsfritt erhålla grundläggande utbildning i allmän skola. Med allmän skola avses grundskola, grundsärskola, specialskola och same-skola som anordnas av en offentlig huvudman. Staten garanterar inte någon rätt till utbildning i skola med enskild huvudman. Av 1 kap. 8 § skollagen framgår att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. Med geografiskt hemvist kan inte avses annat än inom landet.

Rätten till utbildning i EU-land för svenskar

Rörelsefriheten för arbetstagare garanteras i art. 45 i Fördraget och Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). För att skapa förutsättning för denna frihet har rådet och parlamentet i art. 46 och 48 FEUF givits i uppdrag att tillse att rörelsefriheten ska fungera. Med stöd av art. 46 FEUF har rådet utfärdat förordning 492/2011¹ som omfattar arbetstagare i en EU-stat under förutsättning att de är bosatta i en unionsstat. Artikel 10 i förordningen innebär att barn till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlems-stat ska ha tillträde till denna stats allmänna skolor, lärlings-utbildning och yrkesskolekurser på samma villkor som medborgarna i denna stat, om barnen bor där.

Såsom framgår ovan har svenskar rätt till utbildning i annat EU-land på de villkor som gäller för medborgarna i det landet.

Utbildningsnämndens tidigare ställningstagande i frågan

Skolstyrelsen i Stockholms stad beslutade år 1994 (dnr 94-616/2014) att inte ersätta kostnader för elevers skolgång utomlands. Beslutet samt därefter utarbetade tillämpningsanvisningar för rätt till skolundervisning i Sverige

och utomlands² är utifrån 1985 års skollag. Motsvarande bestämmelserna i den nuvarande skollagen är emellertid i det närmaste oförändrade. Aktuella bestämmelser och principer enligt kommunallagen är oförändrade.

Nuvarande utbildningsnämnd har inte ändrat den praxis som gällt i staden sedan 1994 års beslut för tillfället inte heller anledning till att se över regelverket. Förvaltningens nu aktuella förslag till beslut avviker inte från tidigare beslut och tillämpningsanvisningar.

Kommunallagen

Av 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) följer att kommuner själva får ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan. Av 2 kap. 2 § kommunallagen framgår vidare att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.

En angelägenhet är av allmänt intresse om angelägenheten framstår som gemensam för alla medlemmarna i kommunen eller i varje fall för det stora flertalet av dem. I kravet på allmänintresse ligger också ett principiellt förbud mot att ge understöd åt enskilda, eftersom det i rent kommunalrättslig bemärkelse inte är ett allmänt intresse att sådant understöd lämnas. Endast med stöd av speciallag kan sådant understöd ges. Understöd till enskild utan sådant stöd av speciallag har också ansetts oförenligt med den s.k. likställighetsprincipen. En annan princip som sätter en ram för kommunens verksamhet är den s.k. lokaliseringsprincipen som innebär att en kommunal angelägenhet i någon mening också måste knyta an till kommunens område eller till medlemmarna.

Sammanfattning

Mot bakgrund av ovan anförda bör ansökan avslås. Kommunen är inte skyldig att lämna kommunalt bidrag till enskilda som är varaktigt bosatta i utlandet. Rätten till utbildning begränsas till Sverige. Ur kommunalrättsligt hänseende är det därutöver ytterst tveksamt om en kommun kan lämna bidrag till enskilds skolgång utomlands utan att det strider mot lokaliseringsprincipen och förbudet mot understöd till enskild.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden avslår ansökan från vårdnadshavarna för N.N. om att skolpeng ska utbetalas till Svenska skolan i London samt att beslutet justeras omedelbart.

Bilaga

1. Ansökan från vårdnadshavarna för N.N.